

Bøder for overtrædelse af konkurrencereglerne

Hvilket formål tjener bøder?

Kommissionen fører en politik, der har til formål at forebygge overtrædelser af konkurrencereglerne. Den udstikker derfor omfattende retningslinjer om, hvordan man overholder reglerne. Hvis en virksomhed overtræder reglerne, kan der pålægges bøder. Disse sigter i sidste ende ligeledes mod forebyggelse og skal derfor både have til formål at straffe og at virke præventivt. Det kan lønne sig for en virksomhed at overtræde konkurrencereglerne, hvis det forbliver ustraffet – det er derfor, at der er virksomheder, der gør det. Som eksempel kan nævnes karteller, hvor en OECD-undersøgelse af et udvalg af karteller har vist, at medianprisstigningen er på 15-20 % med et toppunkt på over 50 %ⁱ. Hvis et kartel strækker sig over flere år, vil de involverede virksomheder således kunne drage fordel af disse høje priser hvert eneste år af kartellets varighed. Ved bødefastsættelsen skal der tages hensyn hertil, for at bøden kan virke præventivt på branchen som helhed.

Kommissionens bødepolitik er baseret på principperne om, at nogle overtrædelser er til større skade for økonomien end andre, at overtrædelser, som påvirker en høj omsætning, er til større skade end overtrædelser, som påvirker en lav omsætning, og at længerevarende overtrædelser er til større skade end kortvarige.

Hvordan beregnes bøderne?

Procentdel af den relevante omsætningsværdi:

Ved beregningen af bøden tages udgangspunkt i en procentdel af virksomhedens årlige omsætning af det produkt, som overtrædelsen vedrører. Den relevante omsætning er normalt omsætningen af de produkter, som overtrædelsen vedrører, i det sidste hele overtrædelsesårⁱⁱ. Den procentdel, der anvendes på værdien af virksomhedens relevante omsætning, kan være på op til 30 %, alt efter overtrædelsens grovhed, som afhænger af en række faktorer, bl.a. overtrædelsens art (f.eks. misbrug af dominerende

stilling, prisfastsættelse, markedsdeling), overtrædelsens geografiske omfang og spørgsmålet om, hvorvidt overtrædelsen er blevet udmøntet i praksis. For karteller ligger den relevante procentdel typisk på mellem 15 og 20 %.

Varighed: Denne procentdel af den relevante omsætning ganges med antallet af år og måneder, hvor overtrædelsen har stået på. Det betyder, at bøden knyttes til den relevante omsætning i den periode, som overtrædelsen har varet, hvilket almindeligvis betragtes som værende en god indikator for den skade, som overtrædelsen over tid har forårsaget for økonomien. En overtrædelse, som strækker sig over to år, antages derfor at være dobbelt så skadelig som en overtrædelse, der kun strækker sig over ét år.

Bødeforhøjelser og -nedsættelser: Bøden kan forøges (f.eks. hvis virksomheden har begået en lignende overtrædelse før) eller nedsættes (f.eks. hvis virksomheden kun deltog i overtrædelsen i begrænset omfang, eller den blev tilskyndet af lovgivningen eller myndighederne til at begå overtrædelsen). I kartelsager vil bøden blive forhøjet med et engangsbetrag svarende til 15-25 % af værdien af omsætningen i ét år, hvilket skal virke som et yderligere afskrækkende middel, især i tilfælde af kortvarige karteller, og afholde virksomheder fra overhovedet at gå med i karteller.

Samlet loft: Bøden er begrænset til 10 % af virksomhedens samlede årlige omsætning. Loftet på 10 % kan være baseret på omsætningen i den koncern, som virksomheden tilhører, hvis moderselskabet har haft afgørende indflydelse på datterselskabets aktiviteter i overtrædelsesperioden. Der er ligeledes en forældelsesfrist på fem år, der løber fra det tidspunkt, hvor overtrædelsen er ophørt, indtil det tidspunkt, hvor Kommissionen indleder sin undersøgelse.

Bødefritagelse eller -nedsættelse: Kommissionen tilskynder virksomheder, som er involveret i kartelvirksomhed, til at forelægge beviser for at

hjælpe Kommissionen med at afsløre karteller og opbygge sin sagⁱⁱⁱ. Den første virksomhed til at forelægge beviser på kartelvirksomhed, der er tilstrækkelige til, at Kommissionen kan gå videre med sagen, kan indrømmes fuld bødefritagelse, mens efterfølgende virksomheder kan indrømmes en nedsættelse på indtil 50 % af den bøde, der ellers ville være blevet pålagt^{iv}.

Bødenedsættelse i forbindelse med forlig: I kartelsager kan en virksomhed ligeledes indrømmes en bødenedsættelse på 10 %, hvis der indgås et forlig mellem Kommissionen og virksomheden^v. Forlig medvirker til at mindske de administrative omkostninger i forbindelse med kartelafgørelser, herunder retsomkostningerne, og hjælper Kommissionen til hurtigere at behandle kartelsager, hvorved der kan frigøres midler til nye undersøgelser.

Manglende evne til at betale

Kommissionen kan i undtagelsestilfælde^{vi} indrømme en virksomhed bødenedsættelse, hvis virksomheden forelægger tilstrækkeligt klare og objektive beviser for, at bøden vil kunne skade virksomhedens økonomiske rentabilitet alvorligt. I undersøgelsen ses der nærmere på forskellige virksomhedsspecifikke faktorer, og målet er, at denne undersøgelse skal være så objektiv og målelig som muligt for at sikre ligebehandling og bevare det præventive formål.

Hvilket retsgrundlag bygger Kommissionens bødeafgørelser på?

Artikel 101 og 102 i traktaten (TEUF) forbyder forskellige former for konkurrencebegrænsende adfærd. Artikel 103 giver Det Europæiske Råd beføjelse til at indføre et håndhævelsessystem, herunder pålæggelse af bøder.

Rådets forordning 1/2003^{vii}, der er baseret på artikel 103 i TEUF, giver Kommissionen beføjelser til at håndhæve disse regler og pålægge virksomheder bøder for overtrædelse af konkurrencereglerne. Den

fastlægger principperne om, at bøden bør være baseret på overtrædelsens grovhed og dens varighed, og fastsætter den bøde, som en virksomhed højst kan pålægges, til 10 % af omsætningen som nævnt ovenfor.

I alle afgørelser redegør Kommissionen for, hvordan den har beregnet bøden. Kommissionen er ikke forpligtet til at fastsætte overordnede retningslinjer, men den gjorde det i 1998^{viii} for at gøre sin bødepolitik mere gennemsigtig og sine tiltag mere ansvarlige. Det blev med tiden klart, at disse retningslinjer førte til bøder, der var alt for lave for store virksomheder, især virksomheder, der var involveret i langvarige karteller inden for et stort antal produkter, og virksomheder, der havde begået en lignende overtrædelse før. Kommissionen tog sin fremgangsmåde op til ny vurdering i 2006 for at skabe større klarhed om retningslinjerne for virksomhederne^{ix}.

Den Europæiske Unions domstole kan prøve alle aspekter af Kommissionens afgørelser og har fuld beføjelse til at ændre den bøde, der er blevet pålagt. Kommissionen har fået medhold i størsteparten af de bødesager, der er blevet indbragt for domstolene, idet over 90 % af de pålagte bøder er blevet stadfæstet efter appel.

Hvad er formålet med retningslinjer?

Bødepolitikken skal dække en lang række forskellige situationer. Det kan være yderst vanskeligt at tage højde for alle disse forhold på forhånd. Det er grunden til, at Kommissionen fortsat har muligheden for at ændre og opdatere sine retningslinjer, hvis det er nødvendigt, og selve retningslinjerne indeholder bestemmelser, der udtrykkeligt giver mulighed for i relevante tilfælde at fravige retningslinjerne.

Mange nationale konkurrencemyndigheder følger nu samme fremgangsmåde, med bøderetningslinjer, som stort set svarer til Europa-Kommissionens.

Oversigt:

Bødens grundbeløb	Procentdel af den relevante omsætning (0-30 %) x varighed (år eller perioder under ét år) + 15-25 % af den relevante omsætning, som afskrækkende bøde i kartelsager
Bødeforhøjelse i tilfælde af	Skærpende omstændigheder hvis virksomheden f.eks. Har haft en ledende rolle, tidligere har begået en lignende overtrædelse eller hindrer undersøgelsen
Bødenedsættelse i tilfælde af	Formildende omstændigheder hvis virksomheden f.eks. Kun har deltaget i overtrædelsen i begrænset omfang, eller lovgivningen har tilskyndet til en bestemt adfærd
Samlet loft	10 % af omsætningen (pr. Overtrædelse)
Eventuel yderligere bødenedsættelse i tilfælde af	Samarbejde: 100 % for den første virksomhed, indtil 50 % for den næste, 20-30 % for den tredje og indtil 20 % for andre virksomheder
	Forlig: 10 %
	Manglende evne til at betale

ⁱ <http://www.oecd.org/dataoecd/16/20/2081831.pdf>

ⁱⁱ I nogle tilfælde, f.eks. hvis omsætningen ændrer sig væsentligt, kan kartelletts sidste hele år give et misvisende resultat. Kommissionen anvender da et andet, mere typisk, år.

ⁱⁱⁱ Samarbejdsmeddelelsen ([EUT C 298 af 8.12.2006, s. 17](#)).

^{iv} For at nyde godt af samarbejdsmeddelelsen kan virksomheder henvende sig til Kommissionen direkte eller gennem deres repræsentant. Der findes særlige telefonnumre (tlf.: +32 2 298 41 90 eller +32 2 298 41 91) og et særligt faxnr. (fax: +32 2 299 45 85), som virksomheder kan ringe til for at få bistand af en ansat i Kommissionen.

^v Meddelelse om forlig (Forordning: [EUT L 171 af 1.7.2008, s. 3-5](#), Meddelelse: [EUT C 167 af 2.7.2008, s. 1-6](#)).

^{vi} Punkt 35 i retningslinjerne (2006).

^{vii} [EFT L 1 af 4.1.2003, s. 1-25](#). Forordning 1/2003 har erstattet forordning 17/1962, som indeholdt identiske bestemmelser om bøder.

EFT 13 af 21.2.1962, s. 204/62, som senest ændret ved (EF) nr. 1216/1999, EFT L 148 af 15.6.1999, s. 5.

^{viii} Retningslinjer for beregningen af bøder ([EFT C 9 af 14.1.1998, s. 3-5](#)).

^{ix} Retningslinjer for beregning af bøder ([EUT C 210 af 1.9.2006, s. 2-5](#)).

November 2011. Oplysningerne i dette notat er kun til orientering og er dermed ikke bindende for Europa-Kommissionen. De berører ikke Kommissionens retningslinjer for bødepålæg.

Flere oplysninger kan fås på

Europa-Kommissionens websted om konkurrencepolitik

<http://ec.europa.eu/competition>